
FOLKETINGET

Europaudvalget, Kulturudvalget

EU-Konsulenten

EU-note

Til: Udvalgenes medlemmer

Dato: Den 28. oktober 2011

Grøn bog om onlinedistribution af audiovisuelle værker i EU

Sammenfatning

EU er en region med stor produktion af audiovisuelle værker. Den teknologiske udvikling med mange nye platforme og nye digitale enheder gør det muligt at udvikle nye forretningsmodeller for salg af audiovisuelle værker til gavn for både kunstnere, medieproducenter og -udbydere samt forbrugere. Kommissionen ønsker med grønbogen at undersøge og diskutere, om der i de gældende nationale regler og EU-regler er forhindringer for udnyttelsen af det indre digitale marked, og om gældende regler i tilstrækkeligt omfang dækker nye teknologier.

Kommissionens høringsfrist er den 18. november 2011.

Grønbogens formål og sigte

Kommissionens formål med grønbogen¹ er at starte en debat om, hvornår og hvordan audiovisuelle værker² kan blive distribueret digitalt i EU, så det er en fordel både for kunstnere, medieudbydere og -distributører og forbrugere. Grønbogen er sendt i bred høring hos interessenter og i medlemslandene.

¹ KOM (2011) 427

² Audiovisuelle værker er fællesbetegnelse for alle levende billeder med og uden lyd, dvs. spillefilm, dokumentarfilm, tv-produktioner, animationsfilm, filmklip på nettet.

Grønbogen beskriver effekten af den teknologiske udvikling, som ifølge Kommissionen gør det nødvendigt at undersøge, om det er politisk muligt på EU-plan at udvikle en ramme, der kan give både industri og forbrugere større glæde af de nye teknologiske muligheder for onlinedistribution af audiovisuelle værker. Det skal være enklere og lettere at forvalte ophavsrettigheder og formidle kulturelle værker i EU.

Grønbogen stiller en lang række spørgsmål med det formål at få berørte høringssparter til at identificere muligheder og forhindringer og omfanget af disse for udviklingen af et digitalt indre marked.

Baggrund

Grønbogen offentliggøres som et led i Europa 2020-strategien om fremme af intelligent, inklusiv og bæredygtig vækst³, og meddelelserne *En digital dagsorden for Europa*⁴ og *Et indre marked for intellektuelle ejendomsrettigheder*⁵-også kaldet IPR-strategien.

Kommissionen mener, at der er et uudnyttet potentiale i markedet for audiovisuelle værker. Det europæiske tv-marked er f.eks. i dag det næststørste regionale marked i verden efter USA, og udgjorde i 2010 29 % af verdensmarkedet med en årlig omsætning på ca. 633 mia. kr. Samtidig har den teknologiske udvikling ændret forbrugermønstret, så forbrugere efterhånden forventer at se f.eks. film o.lign. på det tidspunkt, der passer dem og på en enhed (smartphone, spillekonsol, tavlepc etc.), de vælger. Men Kommissionen vurderer, at bl.a. klarering af ophavsrettigheder kan være meget omkostningstungt i tid og penge på tværs af grænserne, og at audiovisuelle værker derfor ikke bliver solgt og set i det omfang, de kunne i EU. Desuden kommenterer Kommissionen f.eks. det eksisterende system med territorial salg af tv-rettigheder, der giver et meget forskelligt kvalitetsmæssigt udbud af film og tv og en begrænset konkurrence i medlemslandene⁶.

Kommissionen mener også, der kan være behov for at se på gældende EU-regler vedrørende audiovisuelle værker. De dækker f.eks. udsendelser via

³ KOM (2010) 2020

⁴ KOM (2010) 245

⁵ KOM (2011) 287

⁶ Den nylige dom i sagen om en engelsk pubejer, der viste Premier League kampe i Storbritannien vha. et dekoderkort importeret fra Grækenland viste, at EU-Domstolen mener dette system er i strid med EU-konkurrenceretten. Samtidig udgør salg af tv-licenser ca. 1/3 af tv-selskabernes indtægter⁶. Dommen blev afsagt den 4. oktober 2011 i sagerne C-403/08 og C-429/08 Football Association Premier League m.fl. mod QC Leisure m.fl. Karen Murphy mod Media Protection Services Ltd.

satellit og kabel-tv, men ikke on-demand service (VoD), som bl.a. mange tv-stationer har i dag. Der mangler regler for klarering for værker, der udbydes VoD, dvs. til individuel brug gentagne gange og på tværs af grænser via internettet. Det er heller ikke klart, om (samtidig) transmission af udsendelser gennem forskellige teknologier til mange forskellige enheder er dækket af gældende lovgivning.

Kommissionens høringsfrist er den 18. november 2011.

Grønbogens spørgsmål

Grønbogens spørgsmål er inddelt i tre dele. Den første del fokuserer på rettighedsklarering m.m., den anden del handler om rettighedshaveres vederlag og den sidste del handler om særlige anvendelser af audiovisuelle værker.

Klarering af rettigheder af onlinetransmission, retransmission og VoD

Da tv-selskaber oftere og oftere stiller deres programmer til rådighed som VoD, skal der klareres en række forskellige rettigheder udover dem, som kræves ved den oprindelige udsendelse, nemlig genudsendelsesretten og retten til at gøre den tilgængelig (på tværs af territorier), hvilket kan være en tung proces.

Rettigheder i forbindelse med retransmission – dvs. samtidig transmission af f.eks. af en fodboldkamp – er reguleret af satellit- og kabeldirektivet⁷, men dette direktiv fra 1993 tager ikke højde for, at det i dag er muligt at retransmitere udsendelser samtidig over forskellige netværk. Dette samt den kollektive licensering i direktivet skaber uklarhed om, hvorvidt direktivet dækker virkeligheden i dag, og hvem der har mandat til at licensere hvilke rettigheder.

Særligt for spillefilm gælder det, at europæiske filmproducenter og distributører hidtil har maksimeret deres indtjening ved at tidsforskyde den medieplatform, hvor en film markedsføres på, f.eks. først biografpremiere, så dvd/Blu Ray, herefter VoD, så betalings-tv og til sidst almindeligt tv. Men bl.a. pga. piratkopiering ser producenter og distributører nu på, hvordan film fremover kan købes på VoD (næsten) samtidig med biografpremieren på en film. Finansieringen af spillefilm sker dog ofte ved salg af rettigheder til producenter/distributører, der så har kunnet styre, hvornår en film skal frigives på forskellige medieplatforme på forskellige territorier, og derfor mangler der en

⁷ Rådets direktiv 93/83/EØF af 27. september 1993 om samordning af visse bestemmelser vedrørende ophavsrettigheder og ophavsretsbeslægtede rettigheder i forbindelse med radio- og tv-udsendelse via satellit og viderespredning pr. kabel.

forretningsmodel og en juridisk ramme, der tager højde for, hvordan rettigheder til VoD-tjenester kan gøres billigere og mindre arbejdskrævende og samtidig tjene penge til producenter/distributører, så de fortsat vil investere i film.

Grønbogen stiller 14 spørgsmål om løsninger på rettighedsproblematikkerne, hvoraf nogle lyder:

- Hvad er de største juridiske og praktiske forhindringer, som vanskeliggør udviklingen af et digitalt indre marked?
- Skal "oprindelsesprincippet" fra kabel- og satellitdirektivet udvides? Dvs. princippet om, at lovgivningen i det land, hvor transmissionen har sin oprindelse, gælder.
- Skal der skabes et europæisk enhedskodeks for ophavsret?
- Skal EU indføre en frivillig enhedsopretshavsbetegnelse, der kan gælde i hele EU ved siden af nationale betegnelser?
- Hvordan kan teknologi fremme klarering af rettigheder?
- Er den nuværende model for filmfinansiering og -distribution holdbar?

Rettighedshavers vederlag for onlineudnyttelse af audiovisuelle værker

Af grønningen fremgår det, at der i EU's medlemslande er stor forskel på, hvem der juridisk anses for at være oprindelige ophavsrettighedshavere ift. audiovisuelle værker. I Danmark er det bl.a. instruktøren, manuskriptforfatteren og komponisten. Desuden afviger reglerne i medlemslandene vedrørende overdragelse og tildeling af rettigheder samt juridisk arvefølge fra hinanden. Tilsammen udgør det en stor udfordring for licensudstedelse på tværs af EU, og gør den kompleks og tidsrøvende.

Den mest almindelige måde for disse oprindelige ophavsrettighedshavere at få betaling for deres værker er, at de sælger ophavsrettighederne til en producer eller lign. for et engangsbeløb. Det betyder så, at de ikke modtager et beløb pr. brug af deres værk. Den samme situation gør sig i vid udstrækning gældende for udøvende kunstnere.

Grønbogen stiller 6 spørgsmål, hvoraf nogle lyder:

- Er en harmonisering i EU af begrebet ophavsrettighedshaver nødvendig for at fremme licensudstedelse over grænserne?
- Er en uigenkaldelig ret til vederlag for ophavsrettighedshavere på EU-plan nødvendig? Og ville en sådan ret skulle administreres af opkrævningselskaber? Og hvad vil fordele og ulemper være ved at indføre en sådan ekstra ret?
- Skal udøvende kunstnere have en uigenkaldelig ret på EU-plan?

Særlig brug af audiovisuelle værker

Til sidst i grønbogen nævnes to tilfælde, hvor Kommissionen mener, der skal gælde særlige regler for brug af audiovisuelle værker. Det er biblioteker og andre kulturelle institutioners digitalisering af værker, der så gøres offentligt tilgængelige på nettet. Og det er handicappedes adgang til audiovisuelle værker. Her spørger Kommissionen bl.a.:

- Er ændringer i lovgivningen nødvendig for, at europæiske kulturinstitutioner kan gøre filmisk kulturarv offentlig tilgængelig?
- Hvilke praktiske og juridiske problemer støder personer med handicap på, når de vil have adgang til audiovisuelle værker?

Regeringens holdning

Regeringen er positiv over for målet om at styrke det digitale indre marked, så der kan skabes nye innovative forretningsmodeller med kreativt indhold, der respekterer ophavsrettigheder. Regeringen støtter også Kommissionens hensigt om at forenkle klarering, forvaltning og licensering af ophavsrettigheder på tværs af grænserne i EU samt hensigten om at gøre det lettere at digitalisere og formidle kulturelle værker. Derudover lægger regeringen vægt på at balancere hensyn til ophavsrettighedshavere, udbydere og distributører samt forbrugere. Regeringen har sendt grønbogen i høring hos danske interessenter med frist den 21. oktober 2011⁸.

Med venlig hilsen

Iben Tybjerg Schacke
(3694)

⁸ Regeringens grund- og nærhedsnotat er omdelt på KUU alm. del. bilag 4